

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2022

JOHDANTO

Vireilletulo

Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2022 (K 3/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- puheenjohtaja Sinuhe Wallinheimo, Yleisradion hallintoneuvosto
- ylitarkastaja Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö
- toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttila, Yleisradio

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Valiokunta katsoo, että Yleisradion hallintoneuvoston kertomus antaa tiiviissä muodossa kattavan kuvan hallintoneuvoston ja Yleisradion toiminnasta kertomuskaudella. Kertomuksessa tuodaan lisäksi esille yleiskuva mediamarkkinan tilanteesta ja haasteista sekä niihin vaikuttavista muutos- yms. tekijöistä.

Yleisradion lakisääteiset tehtävät

(2) Valiokunta painottaa Yleisradion lakisääteisen julkisen palvelun tehtävän merkitystä ja toteaa, että Yleisradion rooli luotettavan ja ajantasaisen tiedon tuottajana ja välittäjänä korostuu entisestään nykyisessä turvallisuusympäristössä. Hyvin toimiva ja laadukas julkisen palvelun yleisradiotoiminta on omiaan edistämään kansalaisten yhdenvertaisuutta mediankäyttäjinä ja vahvistamaan heidän osallisuuttaan yhteiskunnan toimintaan. Valiokunta pitää myös keskeisenä Yleisradion roolia kotimaisen kulttuurin ylläpitämisessä sekä laissa määriteltyjen kieli- ym. vähemmistö- ja erityisryhmien tarpeiden täyttäjänä. Kotimaisen ohjelmiston tuottaminen molemmilla Suomen virallisilla kielillä on tärkeä tehtävä mediakentän ja mediatarjonnan kansainvälistyessä. Valiokunta katsoo, että myös esimerkiksi sisällöltään luotettavat venäjänkieliset uutissisällöt voivat olla hyvin tärkeitä Suomen venäjänkielisen väestön tiedonsaannin kannalta.

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2023 vp

(3) Valiokunta pitää hyvänä, että Yleisradio on uudistanut varautumissuunnitelmiaan, joilla pyritään varmistamaan luotettava tiedonvälitys kaikissa olosuhteissa. Huoltovarmuuteen ja viranomaistiedottamiseen liittyvät tehtävät tulee voida hoitaa jatkossakin muutostekijöistä ja teknologiakehityksestä riippumatta. Valiokunta katsoo, että Yleisradiolla voi parhaimmillaan olla keskeinen rooli kansallisten yhteisten kokemusten ja kansallisen yhteenkuuluvuuden rakentajana sekä tarvittaessa osaltaan henkisen kriisinsietokyvyn ja resilienssin vahvistajana.

(4) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan luottamus Yleisradion toimintaan on kansainvälisestikin arvioituna korkealla tasolla. Reuters-instituutin Digital News Reportin mukaan Yleisradion uutisia pitää hyvin tai melko luotettavana 87 % ja julkisesti rahoitettua uutispalvelua yhteiskunnalle erittäin tai melko tärkeänä pitää 79 % kansalaisista. Kertomuksen mukaan Yleisradio tavoittaa viikoittain keskimäärin 94 % suomalaisista.

(5) Valiokunta pitää hyvänä, että Yleisradio näyttää kyselytutkimusten perusteella onnistuneen lakisääteisissä tehtävissään yleisesti ottaen hyvin.

Toiminnan kehittäminen

(6) Valiokunta painottaa, että Yleisradion toimintaa on tarpeen jatkossa kehittää edelleen, ottaa myös kriittinen palaute sen toiminnassa huomioon ja arvioida muun muassa, miten erilaisten näkemysten esille tuominen ja toiminnan objektiivisuus ja riippumattomuus voitaisiin jatkossa varmistaa entistä paremmin. Lisäksi on tarpeen arvioida, miten vaikeasti tavoitettavia ryhmiä voidaan jatkossa saavuttaa nykyistä kattavammin.

(7) Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että mediankäytön muutosten ja teknologiakehityksen myötä Yleisradion sisältöjen tavoitavuus edellyttää välttämättä riittävän ajoissa tapahtuvaa kehityksen ennakoimista ja jakelukanavien ja uudenlaisten digitaalisten palvelujen kehittämistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös DVB-T2-teknologiaan siirtyminen hoidetaan hallitusti ja siten, että kansalaisia ei jää merkittävässä määrin teräväpiirtolähetysten ulkopuolelle.

(8) Valiokunnan näkemyksen mukaan Yleisradion toiminnassa ja kehittämistyössä keskeistä on journalistisen vapauden ja riippumattomuuden turvaaminen. Tässä työssä myös Yleisradion rahoituksen riittävyydellä on oma merkityksensä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Yleisradiossa etsitään laajasti erilaisia keinoja tehostaa sen toimintaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että Yleisradion rahoituksen riittävyys, sen lakisääteisten tehtävien edellyttämällä tavalla, pystytään turvaamaan myös jatkossa.

(9) Valiokunta painottaa tällä vaalikaudella muun muassa Yleisradion tehtäviä ja rahoitusta pohjivan parlamentaarisen työryhmän merkitystä Yleisradion toiminnan kehittämisessä.

Aluetoimitusten erityinen merkitys

(10) Valiokunta pitää Yleisradion aluetoimitusten alueellista kattavuutta ja aluetoiminnan jatkuvuutta erittäin tärkeänä eri alueiden elinvoimaisuuden ja alueellisen kulttuurin säilymisen kannalta. Alueellisia teemoja ja aluetoimistojen tuottamaa sisältöä on tarpeen hyödyntää nykyistä paremmin ja tuoda esille Yleisradion lähetyksissä myös laajemmin koko maassa.

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2023 vp

Yhteistyön merkitys

(11) Valiokunta pitää kotimaisen mediamarkkinan monimuotoisuuden säilymistä ja tämän varmistamiseksi myös eri toimijoiden välistä yhteistyötä tärkeänä. Yleisradiota koskevien sääntely- yms. ratkaisujen arvioinnissa on tarpeen ottaa huomioon koko mediakenttään kohdistuvat taloudelliset yms. kokonaisvaikutukset.

(12) Yleisradion oikeuksia ja palveluita koskevilla ostoilla on olennainen merkitys koko kotimaisen luovan alan elinvoimaisuuden ja kotimaisen kulttuurin ylläpitämisen kannalta. Media-alan toimijoiden välisen yhteistyön kautta voitaisiin pyrkiä myös etsimään keinoja toimittajien journalistisen työrauhan varmistamiseen.

(13) Valiokunta painottaa lisäksi pohjoismaisen alustoja ja sisältöjä koskevan yhteistyön tehostamisen tärkeyttä.

Kertomuksen antamisen ajankohta

(14) Valiokunta on jo useamman kerran kiinnittänyt mietinnöissään huomiota siihen, että Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksen eduskuntakäsittelyä helpottaisi, jos kertomus annettaisiin selkeästi aikaisemmassa vaiheessa keväällä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 3/2023 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Valiokunnan mietintö LiVM 1/2023 vp

Helsingissä 15.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Pinja Perholehto sd
jäsen Anne Rintamäki ps
varajäsen Tomi Immonen ps
varajäsen Jaana Strandman ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula